

કપાસની વિણી ઉતારીને તરત જ વેચાણ કરવા ખેડૂતો નિર્ણય લઈ શકે છે

સને ૨૦૧૯-૨૦ માં ભારતમાં ચોમાસું નબળું અને છુટું છવાયું રહેલું. જેથી, દેશમાં કપાસનું ઉત્પાદન ઘટીને આઠ વર્ષના નીચા સ્તરે, અંદાજે ૨૮૭ લાખ ગાંસડી થયેલ, તેમજ વાવેતર ૧૨૧ લાખ હેક્ટર થયેલ હતું. ચાલુ વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં કપાસનું વાવેતર વધીને અંદાજે ૧૨૮ લાખ હેક્ટર થયેલ છે અને ઉત્પાદન અંદાજે ૩૨૨.૬૭ લાખ ગાંસડી જેટલું થશે (પ્રથમ આગોતરો અંદાજ તા. ૨૩-૯- ૨૦૧૯). મહારાષ્ટ્ર અને મધ્યપ્રદેશમાં આ વર્ષે સતત વરસાદનાં લીધે ઘણુંજ નુકશાન થયેલ છે. છતાં સમગ્ર દેશમાં એકંદરે કપાસની પાક પરિસ્થિતિ સામાન્ય છે અને ઓક્ટોબર સુધી વરસાદ ચાલું રહેતા બીન-પિયત વિસ્તારમાંથી પણ વધારે ઉત્પાદન મળશે.

ગુજરાતમાં ચાલું વર્ષે કપાસનું વાવેતર ગયા વર્ષની જેટલું જ અંદાજે ૨૬.૬૬ લાખ હેક્ટર થયેલ છે. અને ઉત્પાદન અંદાજીત ૯૨.૭૩ લાખ ગાંસડી જેટલું થશે, જે ગત વર્ષ (૬૦.૯૧ લાખ ગાંસડી) કરતા લગભગ ૫૦ ટકા વધારે છે. ઓક્ટોબર સુધી સતત વરસાદ થતા અમુક વિસ્તારમાં રાતડની સમસ્યાથી થોડું નુકશાન થશે. તે સિવાય પાકની પરિસ્થિતિ સામાન્ય છે. તેમજ બીન-પિયત વિસ્તારમાંથી પણ વધારે ઉત્પાદન મળવા સંભવ છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય કપાસ સલાહકાર સમિતિના અહેવાલ (તા. ૧૬-૯-૨૦૧૯) પ્રમાણે, ગત વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯માં વિશ્વ સ્તરે કપાસનું વાવેતર ૩૨૬ લાખ હેક્ટર થયેલ. જે ૫ ટકા જેટલું વધીને આ વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં ૩૪૪ લાખ હેક્ટર થવાનો અંદાજ છે અને ઉત્પાદન અનુક્રમે ૧૫૧૫ લાખ ગાંસડીથી વધીને ૧૫૭૭ લાખ ગાંસડી થવાનો અંદાજ છે. વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯નાં અંત સુધીનો વિશ્વ સ્તરે બીન-વપરાશી સ્ટોક આશરે ૧૦૫૫ લાખ ગાંસડી જેટલો છે. વિશ્વમાં કપાસનો વપરાશ ચાલું વર્ષે આશરે ૧૫૫૫ લાખ ગાંસડી થવાની ધારણા છે. આથી, વિશ્વ બજારમાં કપાસ (રૂ)નો ભાવ ચાલું વર્ષે વધવાની સંભાવના નહિવત્ છે.

ગત વર્ષનો ભારતમાં બીન-વપરાશી કપાસનો સ્ટોક નહિવત્ છે (લગભગ ૧૫ લાખ ગાંસડી) અને ચાલું વર્ષે વપરાશ આશરે ૩૨૫ લાખ ગાંસડી (લગભગ ઉત્પાદન જેટલો) થવાની ધારણા છે. દેશમાંથી ૨૦૧૭-૧૮માં ૬૫ લાખ ગાંસડી કપાસની નિકાસ થયેલ, જે ૨૦૧૮-૧૯માં ઘટીને ૪૭ લાખ ગાંસડી થયેલ છે. ચાલું વર્ષમાં ૬૦ લાખ ગાંસડીથી વધારે નિકાસ વધવાની સંભાવના ઓછી છે. સને ૨૦૧૮-૧૯માં ઓછા ઉત્પાદનને કારણે કપાસનાં ભાવ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ મણાં રૂ. ૧૦૦૦ જેટલા હતા, જે વધીને એપ્રિલ-મે, ૨૦૧૯ માં રૂ. ૧૨૫૦ જેટલા થયેલ. હાલ ગુજરાતની વિવિધ બજારોમાં કપાસના ભાવ મણાં રૂ. ૧૦૫૦ જેટલા છે, અને નજીકના ભવિષ્યમાં વધવાની શક્યતા ઓછી છે. ચાલું વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ સરકારે કપાસનાં ટેકાના ભાવ મણાં રૂ. ૧૧૧૦ (૫૫૫૦ રૂ./કિવન્ટલ) નક્કી કરેલ છે. ભારતીય કપાસ નિગમ (સીસીઆઈ) દ્વારા ચાલું વર્ષે ટેકાના ભાવે ૧૦૦ લાખ ગાંસડી (રૂ) જેટલો કપાસ ખરીદવાની જાહેરાત કરવામાં આવેલ છે.

ઉપરોક્ત વિગતે પાક પરિસ્થિતિની સમીક્ષા કરી, કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે ગોંડલ અને રાજકોટ માર્કેટિંગ ચાર્ડનાં કપાસનાં ઐતિહાસિક માસિક ભાવનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જે વિશ્લેષણ અને અન્ય પરિબલો મુજબ એવું અનુમાન છે કે, **નવેમ્બર, ૨૦૧૯ થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૦ દરમ્યાન કપાસનાં ભાવ મણાં રૂ. ૧૦૦૦ થી ૧૧૧૦ (રૂ. ૫૦૦૦ - ૫૫૫૦/કિવન્ટલ) જેટલા રહેવાની સંભાવના છે.** નજીકના ભવિષ્યમાં કપાસના ભાવ, ટેકાના ભાવથી ઉચાં જવાની ઓછી શક્યતા હોવાથી ખેડૂતભાઈઓ કપાસની વિણી ઉતારી, તેનો સંગ્રહ ન કરતા, પોતાની રીતે નિર્ણય કરીને, તરત જ શક્ય તેટલો જથ્થો ટેકાના ભાવના ખરીદ કેન્દ્રો ખાતે (માર્કેટિંગ ચાર્ડમાં) વેચાણ કરવા સુચન છે.